



**KAITSELIIDU**  
**LASKEMÄÄRUSED**  
**SÕJAVÄEPÜSSIDEST**

—  
MUUDATUSED JA TÄIENDUSED  
I VIHU JUURE

~~SEIOSIS~~ ©  
416.979

**KAITSELIIDU PEÄSTAABI VÄLJAANNE**  
**TALLINN, 1932. A.**

Tall. Eesti Kirjast.-Ühisuse trükkkoda, Pikk t. 2. 1932.

# KAITSELIIDU ÜLEMA KÄSKKIRI

## Nr. 16.

Tallinnas, 2. aprillil 1932. a.

### § 1.

Kindel süsteem sõjaväepüssidest laskmises pandi kaitseliidus maksma 1928. a. Sellest on möödunud 4 aastat. Oma sisulises ulatuses maksmapandud kord on osutunud eluliseks, kuid on tõusnud esile vajadus seda korrigeerida detailides.

Esiteks — kaitseliidu majanduslik seisukord dikteerib ette laskmisteks äratarvitatava laskemoona vähendamise, mille võrra tuleb vähendada õppelaskmise harjutuste ja nende tarvis määratud padrune arvu. Laskemoona kulu piiramine mõjutab ka vabaharjutuste korraldamist. Nende peale enam erilisi padruneid ei anta ja vabaharjutusteks tuleb padruneid hankida klassiharjutuste kordamiste ülejääkidest ja maleva pealikute käsutuspadruneist.

Teiseks — kaitseliidus on saanud elulisteks karikavõistlused, milledeks seni Laskemäärustes laskemoona kulu ei olnud ette nähtud ja millede korraldamine sündis erimääruste alusel. Laskemääruste täienduseks on karikavõistlusteks padrune kulu sisse võetud.

Kolmandaks — uudisena on õppelaskmise kooli võetud sisse lahingusisulised harjutused,

milliseid iga kaitseliitlane peab kaasa tegema. Rõhutan siin lahingusisuliste harjutuste tähtsust, muidu kipub meie laskekool tardunud punktilaskmiseks ja lahingusisulised laskeharjutused peavad talle andma painduvuse. Sellega ei taha ma sugugi eitada punktilaskmise tähtsust, vaid tahan tema kõrvale tuua ka lahingusisulisi laskmisi.

Juhendid lahingusisuliste harjutuste kohta järgnevad täiendavalt.

Muudatusi on tehtud ka lasketagajärgede ja laskemoona arvestamises.

Kõik need uued laskemoona normid ja muudatused ning täiendused on enamuses erikorraldustega juba ellu viidud, käesolevad „Laskeääruste täiendused ja muudatused“ fikseerivad koostatud kujul varem sel alal antud ettekirjutusi ja määrusi. Käsin nad võtta tarvitusele 1. aprillist 1932. a. Nende ilmumisega kaotavad oma maksvuse ringkirjaga 30. maist 1931. a. nr. 909 väljasaadetud õppelaskeharjutused.

J. R o s k a,  
kindral-major,  
kaitseliidu ülem.

## KAITSELIIDU LASKEMÄÄRUSTE MUUDATUSED JA TÄIENDUSED.

- Lhk. 19. „Padrunite väljaandmine“  
esimese lõigu teine lause kustutada:  
„Kompanii või vastava üksuse pealik  
jagab padrunid ära üksikute laskurite  
vahel“.
- Lhk. 20. Kustutada:  
1. ja 2. reas: „Kaitseliitlase isiklikku“.  
14. reas: „Kaitseliitlase isiklikku“.  
15. ja 16. reas: „ja laskepäevaraama-  
matu“.
- Lhk. 22. Kustutada § 3 ridades 5 ja 6: „või ta  
tuleb madalamasse klassi tagasi viia“.
- Lhk. 22. § 4-as „1. mai ja 1. november“ asen-  
dada: „1. aprill ja 1. oktoober“.
- Lhk. 23. § 5-as kustutada „Laskejuhataja peab  
laskepäevaraamatut (vorm nr. 5)“.  
§ 6 täiendada: „ja täidab kõiki kohu-  
seid, mis avaldatud „Laskeraamatu“  
esimeses osas“.
- Lhk. 24. § 8 kustutada 7-al real: „kaitseliitlase  
isiklikku“.
- Lhk. 24. § 9 kustutada ja asendada järgmiselt:  
„Klassiharjutusi on ette nähtud iga  
klassi tarvis järgmiselt:  
algajaile — 4 harjutust,  
II klassi laskureile — 4 „  
I „ „ — 4 „

esilaskureile	— 4	harjutust,
II klassi küttildele	— 5	„
I „ „	— 5	„
esiküttildele	— 5	„

Lhk. 24. § 10-as 6. reas kustutada: „isiklikku“ ja § lõppu lisada:

„Padroneid vabaharjutuste täitmiseks saab:

- 1) maleva pealiku käsutuspadroneist ja
- 2) klassiharjutuste kordamispadroneist, kui neid kordamiseks ära ei tarvitata“.

Lhk. 25. § 11 — esimene lause kustutada ja asendada järgmiselt: „klassikatseks on algajate ja laskurite klassides kaks kontrollharjutust ja küttilde klassides kolm kontrollharjutust. Algajad ja laskurid täidavad ühe kontrollharjutuse ring- või õppelaskmise märklauda ja teise lahingkujusse.

Küttilde kontrollharjutuste valiku kohta on juhendid antud nende klassikatse tabeli juures.“

Lhk. 25. § 11 — teises lõikes esimene sõna „kumbagi“ asendada sõnaga „iga“.

Lhk. 25. § 12 kustutada ja asendada järgmiselt: „Klassikatse sooritamisele võib asuda, kui on täidetud klassiharjutusi (kordamisharjutused kaasa arvatud):

algajate klassis	— 3	harjutust,
II laskurklassis	— 3	„
I „ „	— 3	„
esilaskurite klassis	— 3	„
II küttilde klassis	— 4	„
I „ „	— 4	„
esiküttilde klassis	— 4	„

Klassikatsele pääsmiseks on tarvis igas klassis läbi lasta ka mittekohustuslikud harjutused, kuid nende täitmine ei ole nõutav.“

Lhk. 26. § 14 täiendada järgmiselt: „Klassikatsete ajad ja kohad määratakse ette kindlaks maleva pealiku poolt laskeperioodide peale ja antakse teada kaitseliitlasile: suvise perioodi katseil esimeseks aprilliks ja talvise perioodi katseil esimeseks oktoobriks“.

Lhk. 26. § 15 — esimeses lõigus kustutada lause: „Kaitseliitlane, kes ei suuda kahe laskeperioodi jooksul klassikatset sooritada või ei ilmu katsele, viiakse tagasi järgmisesse madalamasse klassi“.

Lhk. 26. § 15 teine lõige kustutada ja asendada järgmiselt: „Esikütid, kes kahel laskeperioodil järgemööda või kolmel laskeperioodil vaheldumisi sooritavad esiküttide klassikatse, loetakse lõplikult esiküttideks ja nad vabastatakse klassikatseist.“

Esikütid, kes kolmel üksteisele järgneval laskeperioodil ei täida esiküttide klassikatset või ei ilmu klassikatseile, viiakse tagasi I küttide klassi.“

Lhk. 26. § 15 viimasel reas „teist harjutust“ asendada „teisi harjutusi“.

Lhk. 26. § 16 kustutada: „vanasse klassi kordamisele jätmise ja madalamasse klassi tagasiviimine“.

Lhk. 28. § 21 kustutada ja asendada järgmiselt: „Laskmiste läbiviimiseks on lubatud padruneid kulutada aastas järgmiselt:

Klassi nimetus	Klassi- harjutused	Klassiharj- kordamine	Lahingu- sisulised harjutused	Karika- võistlused	Kokku
Algajad . . . . .	20	5	5	12	42
II klassi laskurid . . .	27	10	5	12	54
I klassi laskurid . . .	26	10	5	12	53
Esilaskurid . . . . .	27	10	5	12	54
II kl. kütid . . . . .	44	10	10	12	76
I kl. kütid . . . . .	46	10	10	12	78
Esikütid . . . . .	61	10	10	12	93

Igale kaitseliitlasele on lubatud padruneid juure osta oma raha eest: algajail ja klassilaskureil kuni 100% ja kütidel kuni 200% õppe-  
laskmiseks ettenähtud normidest. Laskesport-  
lased võivad oma raha eest osta padruneid ka  
üle määratud normi, kuid selleks peab neil olema  
maleva pealiku luba. Oma raha eest ostetud  
padruneid võib kasutada laskevõistlusteks ja  
laskeharjutuste täitmiseks, viimased kanda sisse  
„Laskeraamatusse“ vabaharjutuste all.

Igal kaitseliitlasel võib, sellest oma peali-  
kule teatamata, padruneid olla kodus, kaasa ar-  
vatud puutumata tagavara:

- algajal — 90 padrunit,
- klassilaskuril — 100 padrunit,
- kütil — 280 padrunit.

Kui kaitseliitlasel on kodus rohkem padru-  
neid kui siin toodud normid lubavad, siis peab  
ta sellest alluvuse korras teatama maleva peali-  
kule, ära tähendades padrunitite üldarvu — kui  
palju padruneid on ja mis otstarbeks.

Maleva pealiku käsutusse antakse aastas  
iga nimekirjas seisva kaitseliitlase peale 10 pad-  
runit:

- 1) püsside proovimiseks;
- 2) klassikatsete sooritamiseks;
- 3) laskevõistluste korraldamiseks;



- 4) vaatluslaskmiste, katselaskmiste ja teiste eriseloomuga laskmiste sooritamiseks;
- 5) vabaharjutuste korraldamiseks õppelaskmise kooli harjutuste täienduseks;
- 6) toetajate liikmete laskeharjutusteks.

Pealeselle antakse maleva pealiku käsutusse peastaabist malevasse saadetud iga uue või parandatud püssi proovimiseks 5 padrunit.

Õppelaskmiseks (klassiharjutused, vabaharjutused, klassiharjutuste kordamised ja lahingusisulised harjutused) määratud padrunid on ette nähtud kaitseliitlaste isikliku laskeosavuse arendamiseks ja väljakoolitamiseks ja neid ei tohi kasutada mingisuguseks muuks otstarbeks.

Kui mõni laskurite või küttide klassis viibiv kaitseliitlane õppe-laskeharjutusteks normis ettenähtud määral padruneid ära ei tarvita või neid laskmisi hoopis kaasa ei tee, siis õppelaskmise padrunit ülejäägid lugeda malevate ja allüksuste ülejääkideks ja laskemoona nõudmisel järgmise aasta peale nõuda eelmise aasta ülejääkidele vastav arv vähem õppelaskmise padruneid.

Kui ülalloeeteldud põhjusil tekivad ülejäägid algajate tarvis määratud õppelaskmise padruneis, siis on malevate pealikul õigus neid ülejääke üle anda teistele algajate klassis viibijaile kaitseliitlasile õppelaskeharjutuste täienduseks.

Algajate õppelaskmise laskemoona ülejääkide üleandmine klassilaskurile või küttele, samuti ühe klassilaskuri või kütli õppelaskmise laskemoona ülejäägi üleandmine teisele klassilaskurile või küttele on keeldud.

Lahingusisulisteks harjutusteks määratud padrunid antakse välja iga nimekirjas seisva

kaitseliidu tegevliikme peale. Lahingusisulisteks harjutusteks ettenähtud padruneid võib ühelt laskurilt teisele üle anda ja ära kasutada, kuid ainult lahingusisulisteks laskmisteks. Neid padruneid võib tarvitada ainult lahingusisuliste harjutuste korraldamiseks; muuks otstarbeks neid padruneid ei tohi kasutada.

Lahingusisulistel harjutustel ei tohi malevais rohkem padruneid välja lasta kui normides kindlaks määratud. Ülejäägid lugeda malevate ja vastavate üksuste ülejääkideks ja laskemoona nõudmisel järgmiseks aastaks malevail ja allüksustel nõuda eelmise aasta ülejääkidele vastav arv vähem lahingharjutuste padruneid.

„Karikavõistluste“ läbiviimiseks antakse malevate pealikute käsutusse aastas 12 padrunit iga nimekirjas seisva kaitseliidu tegevliikme peale.

Neid padruneid muuks otstarbeks tarvitada pole lubatud. Ülejäägid säilitatakse järgmiseks aastaks ja uueks aastaks nõutakse „karikavõistluste“ padruneid vastavalt vähemal arvul.

Laskesportlaste lisapadrunid on määratud selleks, et neile paremaile laskureile, kes on koondatud maleva pealiku poolt kinnitatud laskesportlikesse koondustesse (klubid, ringid, ühingud jne.), anda võimalusi suuremaks harjutamiseks.

Laskesportlaste lisapadrunit normid määrab igaks aastaks kindlaks kaitseliidu ülem.“

Lhk. 28. § 22 1) kustutada: 3-as reas „Isiklikku“; 4. ja 5. reas: „ja laskepäävaraamatu põhjal“; 6. reas — „Isiklikku“.  
2) 10. ja 11. reas kustutada: „need kaks korda aastas — 15. maiks ja 15. novembriks“ ja asendada: „selle 15-ks aprilliks“.

Lhk. 29. § 23 kustutada ja asendada järgmiselt: „Õppelaskmiseks määratud padrunid antakse välja laskejuhatajale, kes on kohustatud need alal ja korras hoidma; padruneid õppelaskmise läbiviimiseks annab laskejuhataja laskureile välja laskerajal tegeliku vajaduse järgi kindlaksmääratud normide piirides.

Laskejuhataja peab kontrollima padruneid äratarvitamist ja registree- rima laskeraamatus äratarvitatud pad- runeid. Laskejuhataja või üksuse pea- liku, nende äraolekul laskejuhataja asetäitja, juuresolekuta ei tohi anda ühtki lasku, välja arvatud erandid, mis maleva pealik lubas“.

Lhk. 29. § 24: 1) kustutada 3. ja 4. reas „1-ks juuniks ja 1-ks detsembriks“ ja asen- dada: „1-ks maiks“; 2) kustutada 7. ja 8. reas: „kaks korda aastas: 15. maiks ja 15. novemb- riks“ ja asendada „15-ks aprilliks“.

Lhk. 68. 1) 17. rida: kustutada „Kaitseliitlase isiklik laskeraamat“ ja asendada: „Laskeraamat“; 2) kustutada kolmandas lõigus p. e.; 3) alt kolmandas reas „Kaitseliitlase isiklik laskeraamat“ asendada „Laskeraamatuga“.

Lhk. 70. Peatükk 3 kustutada ja asendada järg- miselt: „Kompaniipealiku aruanne pad- runite äratarvitamise kohta seatakse kokku laskejuhataja „Laskeraamatu“ põhjal. Aruanne koostatakse laskeju- hatajate gruppide järgi vorm nr. 2 kohaselt.

Kompaniipealik seab oma aruande kokku aprillikuu esimestel päevadel ja esitab selle maleva pealikele hiljemalt 15. aprilliks.

Lhk. 71. Peatükk 5 kustutada asendamatuks.

Lhk. 71. Peatükis 6 kolmandas reas kustutada „juuniks ja 1-ks detsembriks“ ja asendada „1-ks maiks“.

---

## Algajate klassi

Nr	Harjutuste otstarve ja iseloom	Kaugus meetrit.	Märklaud	Asend	Padrunite arv
1.	Tiheduslaskmine püssi jooksu tundmaõppimiseks õpilaste poolt	100	100 m kümneringiline.	Ükskõik missugune toetatud asend.	4
2.	Õige sihiku ja sihtpunkti leidmine.	100	"	"	5 (2+3)
3.	Laskmise harjutamine lamades käelt asendist.	100	Õppelaskmise.	Lamades käelt.	5
4.	Eelharjutus laskmisele kolmest põhiasendist (püsti, põlvelt ja lamades käelt).	100	"	Püsti 2 padr. Põlvelt 2 " Lamades käelt 2 "	6

Märkus: Klassikatsese pääsmiseks tuleb täita 1–3 harjutused; harjutuste klassikatsese pääsmiseks ei ole kohustuslik.

## II klassi laskurite

Nr	Harjutuste otstarve ja iseloom	Kaugus meetrit.	Märklaud	Asend	Padrunite arv
1.	Püssi jooksu tundmaõppimine, sihiku ja sihtpunkti selgitamine uuel kaugusel.	200	200 m kümneringiline.	Ükskõik missugune toetatud asend.	6
2.	Lamades käelt laskmine 200 m kauguselt.	200	Õppelaskmise.	Lamades käelt.	5
3.	Pikema seeria laskmine lamades käelt asendist.	200	200 m kümneringiline.	"	10
4.	Harjutamine kolmest põhiasendist laskmises.	200	Õppelaskmise.	Püsti 2 padr. Põlvelt 2 " Lamades käelt 2 "	6

Märkus: Klassikatsese pääsmiseks tarvis täita harjutused nr. nr. 1, 2 ja 3. jutuse nr. 4 täitmine klassikatsese pääsmiseks ei ole kohustuslik.

## harjutuste tabel.

Märkused harjutuse läbiviimise kohta	Tabamustingimused	Aeg	Tabamuste näitamine
Neli lasku antakse vaheaegadeta ja vahepealse näitamiseta.	4 kuuli peavad mahtuma 30 sm läbimõduga ringi.	Piiramatu	Terve seeria järele.
Esiteks antakse 2 proovilasku, mille põhjal õige sihtpunkt kindlaks määratakse. Selle järele lastakse üks 3-lasuline seeria.	Kõik seeria (3 kuuli) tabamused peavad olema ringides, nendest üks tabamus vähemalt 5 silma.	"	Iga lasu järele.
—	23 silma.	"	"
Asendite järjekord laskja valiku järgi. Asendite vahel võib olla vaheaeg, kuid harjutus täita ühel laskepäeval.	Kõik kuulid märklauas. Igas asendis peab olema üks tabamus vähemalt 5-silmalises ringis.	"	"

kordamiseks antakse padruneid tasuta kuni 5 tükki. Harjutus nr. 4 täitmine

## klassiharjutuste tabel.

Märkused harjutuse läbiviimise kohta	Tabamustingimused	Aeg	Tabamuste näitamine
Esiteks antakse 3 proovilasku, mille põhjal õige sihtpunkt kindlaks määratakse. Selle järele lastakse üks 3-lasuline seeria.	Kõik seeria tabamused (3 kuuli) peavad olema ringides, nendest üks tabamus vähemalt 5 silma.	Piiramatu	Iga lasu järele.
—	23 silma.	"	"
—	50 silma.	"	"
Asendite järjekord laskuri valiku järgi. Asendite vahel võib olla vaheaeg, kuid harjutus täita ühel päeval.	Kõik tabamused vähemalt 3-silmalises ringis, igast asendist vähemalt üks tabamus 5-silmalises ringis.	"	"

Harjutuste kordamiseks on lubatud tasuta laskemoona kuni 10 padrunit. Har-

# I klassi laskurite

N <sup>o</sup>	Harjutuste otstarve ja iseloom	Kaugus mtr.	Märklaud	Asend	Padrunite arv
1.	Harjutus kolmest põhiasendist laskmises uuel kauguselt.	200	Õppelaskmise.	Püsti 2 padr. Põlvelt 2 " Lamades käelt 2 "	6
2.	Laskmine kuju märklaua pihta.	200	Kolmandikkuju.	Lamades käelt	5
3.	Pikemate seeriaste laskmine kolmest põhiasendist.	200	200 m kümne-ringiline	Püsti 2 padr. Põlvelt 3 " Lamades käelt 5 "	10
4.	Kiirtule harjutus.	200	Kolmandikkuju.	Lamades käelt	5

Märkus: Klassikatselse pääsmiseks tarvis täita harjutused nr. nr. 1, 2 ja 3. Harjutus nr. 4 täitmine klassikatselse pääsmiseks ei ole kohustuslik.

# Esilaskurite klassi-

N <sup>o</sup>	Harjutuste otstarve ja iseloom	Kaugus mtr.	Märklaud	Asend	Padrunite arv
1.	Püssi jooksu tundmaõppimine, sihiku ja sihtpunkti selgitamine uuel kaugusel.	300	300 m kümne-ringiline	Ükskõik mis-sugune toetatud asend.	6
2.	Lamades käelt laskmine.	300	Õppelaskmise	Lamades käelt.	5
3.	Pikem seeria lamades laskmisel.	300	300 m kümne-ringiline.	"	10
4.	Harjutus 3 põhiasendist lahingkuju pihta.	300	Kolmandikkuju.	Püsti 2 padr. Põlvelt 2 " Lamades käelt 2 "	6 (2+2+2)

Märkus: Klassikatselse pääsmiseks tarvis täita harjutused nr. nr. 1, 2 ja 3. on lubatud tasuta laskemoona kuni 10 padrunit.

## klassiharjutuste tabel.

Märkused harjutuse läbiviimise kohta	Tabamustingimused	Aeg	Tabamuste näitamine
Asendite järjekord las-kuri valiku järgi. Asen-dite vahel võib olla vaheaeg, kuid harjutus täita ühel päeval.	Kõik tabamused peav- ad olema märklauas ja igast asendist üks lask vähemalt viie- silmalises ringis. 4 tabamust	Piiramatu	Iga lasu järele  Kahe esimese lasu tulemused näidatakse üks- sikult, teised tabamused pä- rast laskmise lõppu.
—	40 silma	”	Iga lasu järele.
Asendite järjekord las- kuri valiku järgi. Igast asendist võib lasta ise ajal, kuid harjutus tuleb täita ühel päeval.	3 tabamust (loe- takse kõige 5 lasu tagajärjed).	Esimesel ka- hel lasul piir- am.; järg- nev. 3 lasu 30 sek. jook- sul.	Esimesed kaks lasu näida- takse üksikult, teised lasud pä- rast seeria väl- jalaskmist.
Enne antakse kaks lasku üksikult, mille tabamu- sed näidatakse, selle jä- rele 3 lasku 30 sekundi jooksul ühes vahepealse laadimisega.			

Harjutuste kordamiseks on lubatud tasuta laskemoona kuni 10 padrunit.

## harjutuste tabel.

Märkused harjutuse läbiviimise kohta.	Tabamustingimused	Aeg	Tabamuste näitamine
Esiteks antakse 3 proo- vilasku, mille põhjal õige sihtpunkt ja sihik kindlaks määratakse. Selle järele lastakse üks 3-lasuline seeria.	Kõik seeria (3 lasu) tabamused peavad olema ringides, nen- dest üks lask vähe- malt 5 silma.	Piiramatu	Iga lasu järele.
—	23 silma.	”	Iga lasu järele.
—	50 silma.	”	Iga lasu järele.
Asendite järjekord las- kuri valiku järgi. Las- kur asub laskeasendis kaitse-vinnastatud ja palgepanematu püssiga. Laskejuhataja vile järe- le päästab püssi kaitse- vinnast, paneb palge ja avab tule.	Igast asendist vähe- malt 1 tabamus.	Iga asendi peale 15 se- kundit.	Iga asendijärele.

Harjutus nr. 4 täitmine ei ole nõutav. Mitteräidatud harjutuste kordamiseks



## II klassi kütide klassi

№ №	Harjutuste otstarve ja iseloom	Kaugus mtr.	Märklaud	Asend	Padrunite arv
1	Harjutus laskmiseks 300 m pealt kolmest põhiasendist	300	Õppelaskmise.	Püsti 2 padr. Põlvelt 2 „ Lamades käelt 2 padr.	6
2	Kiirtuli 300 m peale lahingkuju pihta	300	a) vöökuju või b) põlvelt laskja kuju laskejuhataja määramise järgi.	Lamades käelt.	7 (2+5)
3	Harjutus laskmiseks kolmest põhiasendist	300	300 m kümneringiline	Püsti 2 padr. Põlvelt 3 „ Lamades käelt 5 padr.	10
4	Näpsav laskmine.	100	Ilmub lamades laskja laskuri kuju.	Püsti 2 padr. Põlvelt 2 „ Lamades käelt 2 padr.	6
5	Pikemate seeriade laskmine 3-st põhiasendist.	300	Õppelaskmise.	Püsti 5 padr. Põlvelt 5 „ Lamades käelt 5 padr.	15

**Märkus:** Klassikatseile pääsmiseks on tarvis täita harjutus on lubatud tasuta laskemoona kuni 10 padrunit. Harju

## harjutuste tabel.

Märkused harjutuse läbiviimise kohta	Tabamustingimused	Aeg	Tabamuste näitamine
Asendite järjekord laskurite valiku järgi. Igast asendist lasta ise ajal, kuid harjutus täita tihel päeval.	Igast asendist vähemalt 1 lask 5 silma; kõik kuulid peavad olema märklauas.	Piiramatu.	Iga lasu järele.
Enne antakse 2 proovilasku ja siis üks viielasuline seeria kiirtuld.	a) vöökuja pihta 4 tabamust; b) põlvelt laskja kuju pihta 3 tabamust (arvestatakse ainult seeria tulemusi).	Proovilaskudel piiramatu. Seeria (5 lastaku) lastakse välja 2 minuti jooksul ühes laadimisega ja asendi võtmisega.	Proovilasud näidatakse üksikult ja seeria tabamused pärast seeria väljalaskmist.
	60 silma. Püsti laskmisel 1 tabamus ja põlvelt laskmisel 2 tabamust vähemalt 5 silma.	Piiramatu.	Iga lasu järele.
Asendite järjekord laskuri valiku järgi. Püssi võib palge panna alles siis, kui kuju on täiesti ilmunud.	Igast asendist üks tabamus.	Iga lask 6 sekundi järele.	Iga lasu järele.
Asendite järjekord laskuri valiku järgi. Igast asendist võib lasta ise ajal.	69 silma.	Piiramatu.	Iga asendi kaks esimest näidatakse üksikult, teised lasud asendi läbilaskmise järele.

sed nr. nr. 1, 2, 3 ja 4. Mittetäidetud harjutuste kordamiseks tuse nr. 5 täitmine klassikatsele pääsmiseks ei ole kohustuslik.

## I klassi kütide klassi

Nr. №	Harjutuste ots- tarve ja iseloom	Kaugus mtr.	Märklaud	Asend	Padru- nife arv
1	Püssijooksu tundmaõppimi- ne, sihiku ja sihtpunkti selgi- tamine uuel kau- gusel.	400	400 m kümne- ringiline.	Ükskõik missu- gusest toetatud asendist.	6
2	Kiirtuli kolmest põhiasendist lah- ingkuju pihta.	300	Kolmandik- kuju.	Püsti 3 padr. Põlvelt 3 " Lamades käelt 3 padr.	9
3	Pikema seeria laskmine 400 m kauguselt.	400	400 m kümnerin- giline märklaud, musta südamiku asemel valge sü- damega kolman- dikkuju.	Lamades toelt.	10
4	Harjutus näpsa- vas laskmises.	200	Lamades laskja kuju ilmub 5 se- kundiks iga lasu jaoks.	Püsti 2 padr. Põlvelt 2 " Lamades käelt 2 padr.	6
5	Pikem seeria kolmest põhi- asendist.	300	300 m kümne- ringiline.	Püsti 5 padr. Põlvelt 5 " Lamades käelt 5 padr.	15

Märkus: Klassikatseile pääsmiseks on nõutav harjutuste 1, 10 tk. Harjutuse nr. 5 täitmine klassikatsele pääsmiseks

## harjutuste tabel.

Märkused harjutuse läbiviimise kohta	Tabamustingimused	Aeg	Tabamuste näitamine
Esiteks antakse 3 proovilasku, mille õige sihik ja sihtpunkt kindlaks määratakse; selle järele antakse üks kolmelasuline seeria.	Kõik seeria (3 kuuli) tabamused peavad olema ringides, nendest üks 5-silmalises ringis.	Piiramat.	Iga lasu järele.
Asendite järjekord laskuri valiku järgi. Laskmise eel asub laskur laskeasendis kaitsevinastatud ja palgepanematu püssiga. Laskejuhataja vile järele laskur püüstab püssi kaitsevinnast, paneb palge ja avab tule.	Püsti ja põlvelt kummastki üks tabamus ja lamades käelt kaks tabamust.	Iga asend lastakse välja 15 sekundi jooksul.	Iga asendi järele.
Lastakse esiteks 3 lasku üksikult ja siis 7-lasuline seeria.	50 silma.	Piiramat.	Esimesed kolm iga lasu järele, teised — terve seeria väljalaskmise järele.
Asendite järjekord laskuri valiku järgi. Palge panna, kui kuju täiesti ilmunud.	Igast asendist üks tabamus	Iga lask 5 sekundi järele.	Iga lasu järele.
Asendite järjekord laskuri valiku järgi. Igast asendist võib lasta ise ajal, kuid harjutus täita ühel päeval.	90 silma; püsti käelt 3 tabamust ja põlvelt 3 tabamust vähemalt 5 silma.	Piiramat.	Iga asendi kaks esimest lasku näidatakse üksikult ja järgmised terve asendi läbilaskmise järele.

2, 3 ja 4 täitmine; tasuta kordamispadroneid on lubatud kuni ei ole nõutav.

## Esiküttide klassi

Nr. №	Harjutuste otstarve ja iseloom	Kaugus meetrit.	Märklaud	Asend	Padrunite arv
1	Püssijooksu tundmaõppimine, sihiku ja sihtpunkti selgitamine uuel kaugusel.	600	600 m kümneringiline.	Ükskõik misugusest toetatud asendist.	6
2	Kiirtuli kolmest põhiasendist.	300	Vöökuju.	Püsti 3 padr. Põlvelt 3 " Lamades " käelt 3 "	9
3	Pikema seeria laskmine 600 m kauguselt.	600	600 m kümneringiline.	Lamades toelt.	10
4	Harjutus näpsavas laskmises.	200	Lamades laskja laskuri kuju ilmub 4 sekundiks iga lasu jaoks.	Püsti 2 padr. Põlvelt 2 " Lamades " käelt 2 "	6
5	Pikem seeria kolmest põhiasendist.	300	300 m kümneringiline.	Püsti 10 padr. Põlvelt 10 " Lamades " käelt 10 "	30

Märkus: Klassikatselle pääsmiseks on nõutav harjutuste batud kuni 10 tk. Harjutus nr. 5 täitmine klassikatselle

# harjutuste tabel.

Märkused harjutuse läbiviimise kohta	Tabamustingimused	Aeg	Tabamuste näitamine
Esiteks antakse 3 proovilasku, mille põhjal õige sihik ja sihtpunkt kindlaks määratakse, selle järele antakse 3-lasuline seeria.	Kõik seeria (3 lasku) tabamused peavad asuma ringides ja nendest üks tabamus vähemalt 5 silma.	Piiramatu	Iga lasu järele.
Asendite järjekord laskuri valiku järgi. Harjutus täita korraga. Laskur seisab laskeasendis tulleliinil laetud ja kaitsevinnastatud ning palgepanematu püssiga. Laskejuhataja märguande järele päästab püssi kaitsevinnast, paneb palge ja avab tule.	Püsti ja põlvelt kummastki 1 tabamus ja lamades käelt 2 tabamust.	Iga asend lastakse läbi 15 sekundi jooksul.	Iga asendi järele.
Esiteks lastakse 3 lasku üksikult ja siis 7-lasuline seeria.	50 silma.	Piiramatu	Esimesed kolm lasku üksikult, teised terve seeria väljalaskm. järele. Iga lasu järele.
Asendite järjekord laskja valiku järgi; püssi võib panna palge ainult siis kui kuju on täiesti ilmunud.	Igast asendist 1 tabamus.	Iga lask 4 sekundi jooksul.	Igastasendist näidatakse kaht esimest lasku üksikult, teised terve asendi väljalaskmise järele.
Asendite järjekord vaba. Iga asendit võib lasta ise ajal, kuid harjutus täita ühel päeval.	200 silma.	Piiramatu	

nr. nr. 1, 2, 3 ja 4 täitmine, tasuta kordamispadroneid on lupääsmiseks ei ole nõutav.

## Klassikatse kontrollharjutused algajale.

Katse iseloom	Märklaud, mille hulgast valitakse katseks loosi läbi kaks märki	Katse kestus	Paaride arv	Lubatud proovilaske	Aeg	Asend	Tabamuste näitamine	Minimaaltingimused katse sooritamiseks vastavalt valitud märkidele
Kontrollharjutused algajale II laskurklassi harjutuste täitmisele pääsmiseks.	a) Öppelaskmise märklaud (joon. nr. 1) . . . . .	100	5	2	Piiramatu	Lamades käelt.	Terve seeria järel.	a) 23 silma;
	b) 100 meetri 10-ringiline märklaud (joon. nr. 2) . . . . .		5	2				b) 15 silma;
	c) Kolmandikkuju (joon. nr. 9) . . . . .		5	2				c) 3 tabamust;
	d) Lamades laskja laskuri kuju (joon. nr. 8) . . . . .		5	2				d) 3 tabamust.

Loosi läbi valitakse üheks märklauaks öppelaskmise või 100 meetri 10-ringiline märklaud, teiseks — kolmandikkuju või lamades laskja laskuri kuju.

## Klassikatse kontrollharjutused laskureile.

Katse iseloom	Märklaud, mille hulgast valitakse katseks loosi läbi kaks märki	Kandus	Päev	Tüüp	Lask	Aeg	Asend	Tabamuste näitamine	Minimaaltingimused
									katse sooritamiseks vastavalt valitud märkidele
Kontrollharjutused II laskurklassi kutseks kinnitamiseks ja I laskurkl. harjutuste täitmiseks. pääsmis.	a) Õppelaskmise märklaud (joon. nr. 1)	200	5	2	2	Piiramatu.	Lamades käelt.	Terve seeria laskmise järel.	a) 23 silma; b) 25 silma; c) 3 tabamust; d) 3 tabamust.
	b) 200 mtr. kümneringiline märklaud (joon. nr. 4)	5	5	2	2				
	c) Kolmandikkuju (j. nr. 9)	5	5	2	2				
	d) Kütürusjooksjakuju (joon. nr. 10)	5	5	2	2				
Kontrollharjutused I laskurklassi kutseks kinnitamiseks ja esilaskurite klassi harjut. pääsmiseks.	a) Õppelaskmise märklaud (joon. nr. 1)	200	6	2	2	Piiramatu.	2 lasku lamades käelt, 2 lasku põlvelt, 2 lasku põhiti käelt. Asendite järjekord laskurite valiku järgi.	Terve seeria asendi laskmise järel.	a) 27 silma; b) 30 silma; c) Igast asendist 1 tabamus; d) Igast asend. 1 tabamus.
	b) 200 mtr. kümneringiline märklaud (joon. nr. 4)	6	6	2	2				
	c) Kolmandikkuju (j. nr. 9)	6	6	2	2				
	d) Kütürusjooksjakuju (joon. nr. 10)	6	6	2	2				
Kontrollharjutused esilaskurite klassikutseks kinnitamiseks ja II kütüride klassi harjutuste täitmisele pääsmiseks.	a) Õppelaskm. märkl. (j. nr. 1)	300	5	2	2	Piiramatu.	Lamades käelt.	Terve seeria järel.	a) 23 silma; b) 25 silma; c) 25 silma; d) 3 tabamust; e) 3 tabamust.
	b) 300 mtri 10-ringiline normaal-märklaud (j. nr. 5)	5	5	2	2				
	c) sama, musta südamikuta, kaitsevärvi kolmandikkujuga keskel (j. nr. nr. 5 ja 9)	5	5	2	2				
	d) Vöökuju (joon. nr. 12)	5	5	2	2				
	e) Põlvelt laskjakuju (j. nr. 11)	5	5	2	2				

Loosi läbi valitakse üheks märklaudaks õppe- või ringmärklaud, teiseks — lahingkujud (kolmandikkuju, vöökuju jne.).



## Klassikatse kontrollharjutused küttildele.

Katse iseloom	Märklaud, mille hulgast valitakse katseks loosi läbi märgid	Katseüksused	Paarid	Liite arv	Lubat. proovilaste	Aeg	Asend	Tabamuste näitamine	Minimaaltingimused katse sooritamiseks vastavalt valitud märkidetele
Kontrollharjutused II klassi küttildele	a) Öppelaskmise märklaud (joon. nr. 1)	300	6	2	Piiramatult	2 lasku lamedes käelt, 2 lasku põlvelt ja 2 lasku püstlaskel. Asendite järjekord lasku ja valiku järgi.	Terve seeria järele.	a) 27 silma, b) 30 silma, c) 3 tabamust, d) 2 tabamust, e) igast asendist üks tabamust.	
	b) 300 mtr kümneringiline normaalmärkl. (j. nr. 5)		6	2	e) 10 sekundi jooksul 2 lasku	e) 2 lasku lamedes käelt, 2 lasku põlvelt, 2 lasku püstlaskel.	c) Iga asendist järele.		
	c) Vöökuju (joon. nr. 12)		6	2	ühes tumberlaadimisega	5 lasku lamedes käelt, 3 lasku põlvelt ja 2 lasku püstlaskel. Asendite järjekord lasku ja valiku järgi.	Terve asendi järele.	a) 46 silma, b) 60 silma, c) 6 tabamust, d) 5 tabamust,	
	d) Põlvelt laskja kuju (j. 11)		6	2	e) 10 sekundi jooksul 2 lasku	e) 2 lasku lamedes käelt, 2 lasku põlvelt, 2 lasku püstlaskel.	e) Iga asendist järele.	e) Igast asendist üks tabamust.	
	e) Näpsav laskmine 100 mtr. peale 10 sekundiks ilmutava lamades laskja laskuri kuju pihta (j. nr. 8)		100	6	2	2	Kõik tasud lamades toelt.	Terve seeria järele.	f) 50 silma,
I. 500 mtr. katses.	a) Öppelaskm. märkl. (j. 1)	300	10	2	6 min. ühes laadimisega ja asendi võimiseega.	5 lasku lamedes käelt, 3 lasku põlvelt ja 2 lasku püstlaskel. Asendite järjekord lasku ja valiku järgi.	Terve asendi järele.	a) 46 silma, b) 60 silma, c) 6 tabamust, d) 5 tabamust,	
	b) 300 mtr. 10-ringiline normaalmärkl. ja musta südamiku asemel keskel kaitsevärvi kolmandiku kuju.		10	2	e) 10 sekundi jooksul 2 lasku	e) 2 lasku lamedes käelt, 2 lasku põlvelt, 2 lasku püstlaskel.	e) Iga asendist järele.	e) Igast asendist üks tabamust.	
	c) Vöökuju (joon. nr. 12)		10	2	ühes tumberlaadimisega	Kõik tasud lamades toelt.	Terve seeria järele.	f) 50 silma,	
	d) Põlvelt laskja kuju (j. 11)		10	2	2	2	Kõik tasud lamades toelt.	Terve seeria järele.	f) 50 silma,
	e) Näpsav laskmine 200 mtr. peale lamades laskja laskuri kuju pihta (j. nr. 8)		200	6	2	2	Kõik tasud lamades toelt.	Terve seeria järele.	f) 50 silma,
	f) 400 mtr. kümneringiline märklaud (joon. nr. 6)		400	10	2	2	Kõik tasud lamades toelt.	Terve seeria järele.	f) 50 silma,

Kontrollharjutused I-se küttildele katsetes kindlaltamiseks ja esiküttildele katsetes kindlaltamiseks ja esiküttildele

					10 min. ühes laadimisega ja asendi võtmisega.		
g) 400 mtr. 10-ringiline märklaud, musta südamikuga kolmandiku asemel keskel valdikuju . . . . .	400	10	2				g) 50 silma, h) 6 tabamust. i) 4 tabamust.
h) Püstkuju (joon. nr. 18)		10	2				
i) Vöökuju (joon. nr. 12)		10	2				
I. 300 mtr. kätse katses		30	4				a) 225 silma; b) 225 silma.
a) 300 mtr. kümneringiline normaalmärklaud (j. 5)	300	30	4				Iga asendi järele.
b) 300 mtr. kümneringiline normaalmärklaud, musta südamikuga asemel keskel kaitsev. kolmandikk.							
c) Näpsav lastmine 200 mtr. peale lamades laskja laskuri kuju pihta . . . . .							
II. 600 mtr. kätse katses.		10	2				c) Iga asendi järele.
a) 600 mtr. kümneringiline märklaud (joon. nr. 7)	600	10	2				e) 60 silma; f) 6 tabamust.
b) Kaks kõrvuti seisvat püstkuju (joon. nr. 13)		10	2				

Kontrollharjutused esiküüti kütse miseks ja esiküütidest kütse miseks.

II, I ja esiküütidest klassi kütse miseks

1) II klassi kütse miseks

2) I klassi kütse miseks

3) Esiküüti kütse miseks

4) Näpsav lastmine

5) Kütse miseks

6) Kütse miseks

7) Kütse miseks

8) Kütse miseks

9) Kütse miseks

10) Kütse miseks

11) Kütse miseks

12) Kütse miseks

13) Kütse miseks

14) Kütse miseks

15) Kütse miseks

16) Kütse miseks

17) Kütse miseks

18) Kütse miseks

19) Kütse miseks

20) Kütse miseks

21) Kütse miseks

22) Kütse miseks

23) Kütse miseks

24) Kütse miseks

25) Kütse miseks

26) Kütse miseks

27) Kütse miseks

28) Kütse miseks

29) Kütse miseks

30) Kütse miseks

31) Kütse miseks

32) Kütse miseks

33) Kütse miseks

34) Kütse miseks

35) Kütse miseks

36) Kütse miseks

37) Kütse miseks

38) Kütse miseks

39) Kütse miseks

40) Kütse miseks

41) Kütse miseks

42) Kütse miseks

43) Kütse miseks

44) Kütse miseks

45) Kütse miseks

46) Kütse miseks

47) Kütse miseks

48) Kütse miseks

49) Kütse miseks

50) Kütse miseks

51) Kütse miseks

52) Kütse miseks

53) Kütse miseks

54) Kütse miseks

55) Kütse miseks

56) Kütse miseks

57) Kütse miseks

58) Kütse miseks

59) Kütse miseks

60) Kütse miseks

61) Kütse miseks

62) Kütse miseks

63) Kütse miseks

64) Kütse miseks

65) Kütse miseks

66) Kütse miseks

67) Kütse miseks

68) Kütse miseks

69) Kütse miseks

70) Kütse miseks

71) Kütse miseks

72) Kütse miseks

73) Kütse miseks

74) Kütse miseks

75) Kütse miseks

76) Kütse miseks

77) Kütse miseks

78) Kütse miseks

79) Kütse miseks

80) Kütse miseks

81) Kütse miseks

82) Kütse miseks

83) Kütse miseks

84) Kütse miseks

85) Kütse miseks

86) Kütse miseks

87) Kütse miseks

88) Kütse miseks

89) Kütse miseks

90) Kütse miseks

91) Kütse miseks

92) Kütse miseks

93) Kütse miseks

94) Kütse miseks

95) Kütse miseks

96) Kütse miseks

97) Kütse miseks

98) Kütse miseks

99) Kütse miseks

100) Kütse miseks

maleva

A R U

padrunite ära

1. aprillist 19 a. kuni

Nr nr	Laskejuhataja grupi (kompanii allüksuse) nimetused	Meeste arv grupis (allüksuses)	Padrunite liigid	Sõjaväepüüsi padruneid					
				Õigus normide järel saada	Eelmise aasta ülejääk	Saadud aasta jooksul	Kokku saadud	Ära tarvitatud aasta jooksul	Ülejääk 1-ks aprilliks 19 a.
1.									
2.									
3.									
4.									
5.									
6.									
7.									
8.									
9.									
10.									
Kokku:									

Kokku saadud aasta jooksul (kaasa

1) Püüsi padruneid . . . . .	tk.
Neist ära tarvitatud . . . . .	"
Ülejääk . . . . .	"

Märkus: Juhendid aruande

19 a.

Nr.

kompanii (vastava üksuse)

# A N N E

## tarvitamise kohta

31. märtsini 19 a.

Sõjaveepüssi padruneid tarvitati					Püstoli padruneid					
Klassiharjutusteks ja nende kordamiseks	Lahingu sisulisteks harjutusteks	Karikavõistlusteks	Muudeks võistlusteks	Klassikatseiks	Õigus saada normide järgi	Eelmise aasta ülejääk	Saadud aasta jooksul	Kokku saadud	Ära tarvitatud aasta jooksul	Ülejääk 1-ks aprilliks 19 a.

arvatud eelmise aasta ülejäägid):

2) Püstoli padruneid . . . . .	tk.
Neist ära tarvitatud . . . . .	"
Ülejääk . . . . .	"

täitmiseks on käesoleva pöördel.

kompanii pealik (vastava üksuse)

## Juhendid aruande täitmiseks.

- 1) Aruanded padrunite äratarvitamise kohta seatakse kokku laskejuhatajate gruppide järgi. Üksustes, kus erilisi laskejuhatajate grupe organiseeritud ei ole, seatakse aruanded kokku nende kompanii allosade (rühmade, jagude jne.) järgi, kes iseseisvalt õppelaskmist korraldavad.
- 2) Aruandes tulevad alati näidata klassiharjutuste, klassiharjutuste kordamiste ja lahingusisuliste harjutuste padrunid. Vabaharjutuste padrunid näidatakse klassiharjutuste padrunite lahtris koos klassiharjutustel väljalastud padrunitega.
- 3) Laskevõistlustel, klassikatseil ja muudel eriseloomulistel laskmistel äratarvitatud padrunid kantakse kompaniipealiku aruandesse ainult sel juhtumil, kui padrunid saadi kompanii laost. Kui nendeks laskmisteks saadakse padruneid kõrgemalt pealikut, siis korraldab viimane ka padrunite kustutamist.
- 4) Kui üksuses on tarvitusel mitmet liiki padruneid (inglise, vene, jaapani), siis aruandes näidata iga liik eraldi laskejuhatajate gruppide (allüksuste) järgi ja liikide nimetused kantakse 4-sse lahtrisse.
- 5) Püstoli padrunite sissetuleku ja ülejäägi lahtrites näidatakse püstoli ja p.-klp. „A. T.“ padruneid üheskoos, kuid nende äratarvitamine kantakse eraldi lahtrisse.
- 6) Üldises kokkuvõttes näidatakse sõjaväepüssi ja püstoli padrunid üldsummana (mõlemad padrunid omaette), vaatamata nende alajaotustele.
- 7) Kompanii (vastava üksuse) pealik seab oma aruande kokku iga aasta aprillikuu esimestel päevadel ja esitab selle maleva pealikule hiljemalt 15. aprilliks.